

Latweeschu Awises.

52. gaddagahjums.

No. 51.

Treschdeenâ, 19. (31.) Dezember.

1873.

Redakteera Adress: Pastor Sakraowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland.
Erfredizija Besthorn k. (Meyher) grammatu bohde Jelgawâ.

Latweeschu awises kôhpâ ar peesliffumu „basnijas un skoblas sinnas“ us jaunu 1874. goddu maksahs kâ lihds schim: **Jelgawâ** fauennmoht **1 rubl. f.** un **par pasti peesuhthoht 1 rubl. 50 kop. f.**

Wpsteleschanas peenems: **Jelgawâ awischu nammâ** Besthorn k. (Meyhera) leelâ grammatu bohde pee tirgus platscha; **Mihgâ** Daniel Minus k. kantori, teatera un wehwer eelas stuhri un Brahtu Buschu k. grammatu bohde.

Maditajis: Wisjannafahs sinnas. Datschadas sinnas Latweeschu araugu beedriba. Zi Saulas draudies. Zubras leelumâ un dskunns. Wibelais Dskfckera papou! Zihnischanas oshwiba. Dabwanas. Stud-dinashanas.

Wisjannafahs sinnas.

Berline. Ar leijara Wilhelma newesselibu stahw kâ bijis, ne augstais flimneeks daudi ko labbojahs ne arri flittojahs, tomehr is gultas jau ahra un ar saweem minifereem strahdajis.

Seemel. Amerikas waldiba sawâ fakihwê ar Spaniju „Virginus“ damfugga deht, ismekleja un atradda, kâ „Virginia“ kapteinam nemas nebija brihw Amerikas waljis andeles slaggu sawam fuggim uswilt, jo nemas ne-essohht Amerikanets. Tâ tad nu, kâ dširdam, fuggis „Virginia“ Spancefcheem atkal tapfchoht atdohts un kapteinis teefahm nodohts.

Jelgawâ. Us tahm daudstahrtigahm peeprassifchanahm mehâ tē atbildam, kâ tas Mahrtina Luttera masajâ katkifmus (kâs pahrlabbotâ un issklaidrotâ walodâ islaisis) ohtâ drukkâ gattawâ un atkal pee Besthorn k., grammatu bohde us tirgus platscha pa 5 kop. dabujams. R. S —z.

Datschadas sinnas.

No eekschjemehm.

Tee Strutteles muischas behglischi, par kuru nedarbu bij awises sinnohts, irr pehz garra zekka atkal us mahju pussi dewuschees, tâ kâ tohs rohtâ dabuja un teefahm nodewa.

No Leepajas 1 juhdsi us deenwiddus pussi 26. November weens fuggis fehkli usfkehjis; ais warrenas wehtras un witau greefchanahs laiwâs nespehjuhshas flahst tikt fuggim un bijis jadohma, zilweku dshiwibas ar glahbschanas ribkeem glahbt. Ruggis bij 90 affis no mallas un gulleja ar gallu schurp, tik ar zettorto raketi isdewahs tauwas gallu pee-sweest fuggineekem; pastarpam nakts tumfa usbrukka, tâ kâ bij rihts janogaida, tur tad wissus 7 zilwekus laimigi mallâ idabuja. Datschu kawekku labbad nespehja tauwu tuhda fawilt mallâ un ko dohmajeet, pa nakti kahds tumfibas behrens irr nehmees tauwai gallu nozirft.

Us to rakstu 42. Nr. „Deefas fullainis par skoblas ufrangu Leischos“ irr redakzijai atbilda pee-suhfita is Buklaischeem, kâs skaidri israhda, kâ tas pirmais

eefuhfita is irr gribbejis ar to aistift weenu turrenes pasifstamu gohda wihru, tad winsch irr wahrdus runnajis, kâs nesa-eet wis ar pateesibu. S.

Paschflepkawiba. Slinkums irr wissa launuma perreklis, fakka weens fakkams wahrdus un gribb zaur to teikt, kâ wianna behrni irr nabadsiba, pohsts un waidas, kam deen' pa deenai tuwaki tadda tohp: netaisniba, krahpschana, sagfchana, leekuliba, meefas netilliba, kâs beidsahs ar zittu zilweku dshiwibas samaitafchanu un tâ arri ar pascha dshiwibas pasaudeschanu. Bet ar tahdu pat teesibu warr sazsiht: „Skohpums irr wissa launuma perreklis. Kur tas walda, tur nepasihst nei tuwaku mihlestibu, ne fajuhst brahtu sahpes, tur nedšird ne preezigo dseefmas ne! behdigo affaras, tur nemahjo Deewa gohdiba un wianna wahrdâ fwehtums; bet tur wiss, ko par laimi fauz, rittinahs ap elku „Mammonu“, tam wehl pat dshiwibas wakkarâ pee-sleenahs; schahda „mammona“ kalposchana wissas deewigas juhtas un fwehtas faites faraustridama tohp par nahwigu leesmu, kâs wissu zilweku aifrauj pehdigâ pohstâ. To peerahdihâ nule notizzis gaddijums:

21. November f. g. atradda pee Skursten-muischas peederrigâ Jaunas muischas lauka schukhni Nr. Peterfohna lihki, kâs, kâ skaidri japahrleezinajahs, tikfai tadeht bij sawu dshiwibu apnizzis un to panehmees, kâ tam ne-isdewahs naudas krahpschana. Segleneeka un furpneeka amatu ruhpiigi kohpdams un wissleelakâ skohpumâ dshiwodams winsch bij kahdus 400 rbl. f. eekrahjis, ko sawâ zittâ mantâ apflehpitus labbaki nekâ sawu dshiwibu glabbaja un wairoja. Wianna feewa suttu pamannijusi, iszekk pee deenas gaismas un aisleen fawam brahlim. Wihrs redsedams, kâ ar aisleeneto naudu ne-eet wais lahgâ, mekleja eemeslu no sawas dshiwes draudfenes schirtees. Kad tas bij notizzis, tad publehjahs atkal sawu pa daffahm atdabuto naudu atkal zaur peknu pawairoht. Bet tē peetruska pazeetibas; jo behdas deht pasaudetas mantas wiannu tâ aifnehma, kâ fakka dšert un drusku prahtâ fajukt, kamehr beidsohht minnetâ deenâ un weetâ wianna jau fatruhdedamu meesu atradda strikkli karrajotees. Deews effi schehlihgs! Lgd.

Rihga. Widsemmes galwas komiteja preeksch palihdeschanas Samaras truhkuma zeetejeem, gribbedama skaidraki issinnaht, zil leelas ihsti tahs wajadibas tur irr un la tahs eenahkuschas dahwanas tur tohp isdallitas, irr nosuhitijusi weenu no saweem lohzeekleem, J. Schwarz f. us Samaru, kas 12. Dezember turp nobrauzis un skaidras sinnas par scho lectu suhtihis.

Rihgas abbās komitejās jau 2. Dezb. bij fanahkuschī 10,893 rbf. 87 kap.

Dahwanas lassahs gan no mallu mallahm. Winuu semme, kas behdu laikā baudi ja leelu palihdsibu no zittahm pusschēm, rauga stipri atmakfahst; pee teem jau preeksch pahri nedelahm nosuhititeem 13,500 rbf. irr atkal no jauna aissuhitijuschī 11 tuhst. rubl.

Samaras truhkuma zeeteju wajadibas irr taggad skaidraki pahreddamas; irr sarehkinajuschī, zil maisi un fehklai irr wajadibahs un zil preeksch tam tur atroh-dahs. Inahl wajadiba pee 3 milioni rublu, lai ar teem warretu apgahdabt usturu preeksch wessela pusmiliona truhkuma zeetejeem. Wairahl kā milions irr no waldischanas pasneegts, tas zits gaida us brahlu palihdsibu.

Luzinas aprinki us Struschan muischas zaur dsimt-kunga L. Dahlwig labprahhibu irr jauna lutteru basniza preeksch turrenes latweescheem un wahzeescheem usbuhweta un 9. September no Kursemmes zeen. generalsupeerindenta eeswehtita. Gohds un pateiziba tam dsimtkungam, kas jau preeksch 3 gaddeem sawā muischā latweeschu skohlu eerikteis un usturr un taggad tai iskaisitai, turrenes lutteru draudsei atkal pee krahjchua deewa namma palihdsieis!

Widsemmes semkohp. beedribas presidents von Middendorff darra sinuanu, ka beedribas sapulze buhs no 17. - 19. Janwara Lehrpattā, us to wiffi semkohpibas draugi, ari is latweeschu un iggaunu semk. beedribahm, tohp usluhgti.

Starp Jelgawu un Leepaju wiffas pasta suhtischanas jau no 24. November eet pa dselzjeku gar Moscheikem.

No ahrsemmehm.

Ar Wahzu keisara wesselibu eet gan wahji. 11. Dezember Berlinē jau bij ta wehsts ispaudusees, ka esfoht nahwē aismidfis, laudis dewahs barreem us keisara pilli, bet tur drihs dabuja dsirdeht, ka nebij wis taifniba, jo keisars kaut gan wahjch tomehr zehlahs no gultas un daschas stundas darbojahs gar waldischanas darri-schanahm.

Franzija. To beidsamo karra teefas sehdeschanu pah marschallu Baselni apraksta tā: Kad nu isklausinashana bij nobeigta, tad gahja tee teefas lungi sawā istabā, 50 schandaru nostahjahs ee-appakā rindā preekschā un nu gaidija wiffi us to spreedumu. Gandrihs 4 stundas aishgahja, kamehr us dohtu sihmi schandari fazehla flintis, palikka wifs kluffu, un nu nahza tee 7 generati un beidsiht teefas presidents un pee teefas galda nostahjees lassija preekschā to spreedumu, kas skanneja us gehda atamshchanu un nahwi. Teefas lungi isgahja

ahrā un wiffi aishgahhti dewahs pa durwihm laukā. Marschals Baseln pastarpam bij sawā kambari, pee wiina klahst wiina jauns laulahts draugs, dehliash, brahlis un wehl zitti raddi un draugi. Pa wiffahm tahm garrahm 4 stundahm, kur karra teefa sawu spreedumu taisija, Baseln bijis ittin meerihgs, runnais drihs ar scho, drihs ar to; wiina bals ne mas nau trihzejis, kaut gan wisseem zitteem aish behdahm fakli bij kā aish-schraugti. Marschallene newarredama ilgaki walditees gahja tuwajā basnizina un tur pee semmes uomettusees deewaluhgshana mita. Zitti draugi stahweja tais gangos us teefas istabas pussi, ka warretu jo ahtri dabuht sinnaht karra teefas spreedumu. Weens no obersteem isdsirdis spreedumu pirmais gahja fataisihst us to. Baseln redsedams wiina eenahkam, til jau gan no wiina waiga noredseja, kas bij sprees, fazzija: Tā tad us nahwi esmu noteefahs? Un kad nu tam ne ko ne-atbildeja, tad winsch ta obersta rohku satwehris wehl jautaja: Ar zil balseem? Ar wisseem balseem, bij ta atbilda. Ah! eesauzahs Baseln un sahka atkal par zittahm leetahm runnaht. Bet nu nahza wehl zitti draugi un Baseln sirdi aiskustinahts eegahja tai ohtrā istabā, kur wiina adwokats Laschoh bij dohmās noschdis. Tam nu winsch pats pasluddinaja sawu spreedumu. Tai paschā brihdi eestrehja adjutants un aizinaja aishstahwa adwokatu teefas sahlē. Tur teefas presidents winnam lassija preekschā, ka karra teefa gribboht luhgshchanu zelt preekschā Franzijas presidentam dehl apschehloschanas. Adwokats paklamidamees saehma to sinu un gahja. Ap pulstē 1/2 10. nahza nu weens no generakeem ar saweem pawaddoneem un nessa pats marschallim to sinu un ari to pasluddinaja, ka 24 stundas irr laikā apelleereht pret to spreedumu. Marschals tam stingri azzis skattidamees, pasmihknadams atbildeja: Ja gribbeet manni us weefas noschaut, man tas weenalga, esmu gattawš. Bet nu nahza wiffi peederrigi klahst, un kas spehj to behdu brihdi aprakstihst? Til Baseln pats bij meerihgs waigā, kur wiffi ašaras peldeja. Wakkarā winsch ehda kā arweenu, un gahja tad pee meera. Ohtrā deenā marschals nelaida ne weenu preekschā, til kā preesteri. Pehz pusdeenas atskrehja ta sinu, ka walsts presidents nahwes spreedumu pahrzehlis 20 gaddu zeetumā.

Bahr Londoni 10. Dezember irr bijusi til beesā migla, ka wiffu zauru deenu bijis tumsh kā nokti; wiffa dsihwe pilfehā bijusi apkluffusi, damslaiwas nostahjuschas pa Temsi braukt, pa dselzjekem lehnitim braukuschī. Gagliantē beesas miglas irr eerasta leeta.

Spanija wehl it ne kahdas skaidribas; waldiba newarr ar teem dumpineekem Kartagenā gallā kluht; schee norunnajuschī, kad newarrehš ilgah turretees, tad spruks ahrā un zauri un ees sabsedrotees ar Karlsteem.

Kahdā Berlines lappā irr lassama schahda isfluddinashana: Tas kungs P. Massen, pohdneeka sellis Berlinē, kas nodohmajis manni, sawu saderretu bruhsti atstahst, tohp zaur scho luhgts, pats nahkt un no manis to grehsenu sanemt, jeb es wiinu zittadi eeskattischu par pehdigo sakka pintikli. Treilene Klara Neimann.

Latweeschu draugu beedriba 12. Dezember noturreja famu gadda fapulzi. Sanahlfuscho beedru un weesu flaits bij pee 70, is wiffadahm lauschu labrtahm, zaur to falti meenoti Latweeschu tautai par labbu un fwehtibu paweizinaht tohs daschadus darbus, to schi beedriba eeflatta par darrameem. Us jo dshwu dallibas nemfchanu schoreis bij passlubbinajusi gan arri ta leeta, ka bij us scho deenu nolifts, no Latw. draugu beedribas puffes spreest par latweeschu ortografijas leetu un kahdas pahrlabboschanas tur buhtu isdarramas un usnemmas. Zeen. beedribas president Bielenstein mahzitajs fapulzi atklahdams ihfuma norahdija, zil tahlu tee no beedribas usnemt darbi, tapat bihbeles un dseefmu gramatas emendazijas leeta u. z. jau pawesti un kas wifs schodeen atkal buhtu apspreefchanu jaemem. Pehz tam tad tee zeen. direktori no Widsemmes puffes Auning mahzitajs un no Kursemmes puffes Ruttowski mahzitajs zehla preefcha famu gadda pahrfkattu, israhdidami, ka ar latweeschu tautas dshwi us teem daschadeem darba laukeem isg. gadda gahjis un weizees, ihpafchi kahdi augli us raktneeziabas laufa augufchi. To jaunu gramatu, kas isg. gaddu preefch latweescheem bij druffatas, bij leels pulfs, bet kad tahs tuwahf apluhfoja, tad bij ja-atfihst, ka par dauds mas tahdu starpā atraddahs, to warr par ihsti derri-gahm nosaukt; leelais pulfs pee wiffem raibeem waktem un lepneem mirstrakstem bij beskohdoligas un garrigai pahrtifchanai lohti masā wehrtiba. Us abbeju gubernu raktneeziabas darbeem luhfojohrt warreja arri to eewehroht, ka gandrihs wiffi tee spizsee, ihpafcha mehrki laiftee rakfti bij Widsemme dsimnufchi, turprettim rakfti is Kursemmes sibmejahs waitabl us wispahrigahm leetahm un lifkafs is meera pilnakas dshwes dsimnufchi.

Pehz tam Kalzawas mahzitajs Döbner nolaffija rakftu, sinas par fawa nelaika tehwa, Latw. dr. beedribas gohda beedra un pee wiffas latweeschu tautas gohda peeminaa fahwofcha drauga muhscha gahjumu. Seewalda lungs is Jelgawas zehla preefcha famu fahjumu un peeliffumud, kas lai nahf par labbu nahkofchai lekflona jaunai isdohschana.

Tad nu nehma to ortografijas leetu preefcha. Wiffupirms zeen. presidente isteiza, to komiffione spreedus bihbeles ortografijas leeta. Presidenta lungs is no wiffem Widsemmes un Kursemmes mahzitajeem isluhdies atbildas us to jautaschanu, waj preefch nahkofchas wilnigas bihbeles druffas (ar stereotip plahthem) jau atmet tohs daudfahrt eenihdetus dubbultneekus jeb ne? Kaut gan gandrihs $\frac{2}{3}$ no eefuhitahm atbildahm bij ar meeru usnemt to minneto ortografijas pahrlabboschanu, tad tomehr tee eemefti, kapehz tee $\frac{1}{3}$ wehlejahs pameft pa lihdschinnigai wezzai rakftibai, bij tik fwarrigi, ka komiffionei bijis janospreefch, ja schai pafcha nahkofcha laikā jau irr jafahl tahs plahtes leet, tad bihbeles rakftiba, kurra tik tad warr pahrlabboschanas usnemt, kad tahs jau wispahrigi par derri-gahm atfihstas un dshwe nogruntejuschahs, ne buhs wehl taggad lihdschannu dubbultofchanu atmet. Wet us wiffu zittu raktneeziabas lauku luhfojohrt bij leelata fwabbadiba; to tad nehma apspreefchanā. Nolaffija wiffupirms rakftu, to seminara direktora f. Zimse lihds ar Zehrauda f. bij eefuhitajufchi un no fshlotaju puffes un is fawahm eewehroschanahm to leezibu dewa, ka ta lihdschannu dubbultofchana, kur aufs to nedfird, wiffadi atmettama, turklaht arri to wehlefchanahs peelifdami, lai neskaidra garruma fihme „h“ taptu atmetta un tai meetā gullu ftrihpina wirs rindahm eewesta. Turprettim atkal Müller mahzitajs no Rihgas ar dsifi gudrotu un smalki wallodifki isfrahdatu

rakftu un peerahdischanahm isteiza fawas dohmas pret minneto rakftibas grohfifchanu. Fshlotaja Vinde f. atkal ar faweeem smalleem wallodas tohau wehrojumeem pee kurlmeemo fshohlas, isdewa leezibu, ka ta dubbultofchana irr atmettama. Schi leeta jau wiffa schinni laikā bij stipri pahrspreesta un kad nu minnetee 3 rakfti wehl reis abbas puffes gaischi bij preefcha zehlfufchi, tad eeflattija par wajjadfign, galla fpreedumu tafihst, lai fannatu, to kad ihsti schinni leeta Latw. draugu beedriba fakta, starp kurras lohzetleem tee irr mellejami, kas wisdschabh fpehj te spreest. Ta tad usazijnaja fapulzi schahdu atbildu doht.

Latw. draugu beedriba issakka fawas dohmas, ka latweeschu rakftiba us dubbultneeku atmeschanu nau japrettojahs un ka jawehlahs, lai schi pahrlabboschana tohp isdarrita.

Pee balfoschanas 8 balfi ne balfoja lihds, bet tomehr ar balfu wairumu (20 pret 15) ta augfcheja atbilda tifka peenemta. Ta tad nu irr zefsch paschirts schai leetai, kas muhsu rakftibu pahrlabbo un ta lassitaji paschi daudfahrt ro jau apleezinajufchi, irr tik weegli isdarramas, ka tur lafsoht it ne kahds gruhumud newarr raftees.

Waj „h“ atmet, un wianza meetā jaunu fihmi eewest (waj nu gullu ftrihpu waj paschfannu dubbultofchanu w. z.) par to tifka gan schury tur pahrrunnahs un beidsiht falikka tahs dohmas weenbalfigi tai atbildā, ka eeflatta to pagarrinafchanas fihmi „h“ gan par nepilmigu fihmi, bet kur zittas fihmes tai weeta wehl ne zil nau mehginatas un nau eewehroschanu to lihds fwehrt, pamett gal-ligu fpreedumu par garrinafchanas fihmi us preefchu.

Pehz schim ortografijas pahrspreefchanahm nahza tad atkal zittas leetas. Gribbu te wehl daschas peeminneht. Luttrixu fshlotajs Schwanberg f. isluhdahs fapulzes peepalihdsibu, lai warretu nogallinaht lihdschinnigā wezzo Kursemmes abbezi, kurras mainas jau fen usrahditas, bet kas tomehr wehl tahda pat dauds Kursemmes draudfēs nahfoht. Wifch israhdija, kahdas tur tahs wainas un ka ta ahbeze buhtu pahrlabbojama, lai mahjineefti pareift un weegli behrnus lassifchanā warretu eemazihht un us fshohlu fataifht, lai tur buhtu arri ta dubbultneeku atmeschana u. zittadas wallodas pahrlabboschanas lihds eewehrotas u. z. Schi leeta lifkafs wiffem deefgan fwarrigi un fehjahs tur flahst tahlafas wehlefchanahs tik lab no Widsemmes ka no Kursemmes puffes wehz fshohlas lassifamas gramatas, kur behrni kahpeni pa kahpeni no bohstabeem fahldami tohp eewesti dsikafds mahzibas gabbalds. Un schahdam darba gabbalam gibbedama wiffadi peepalihdsieht, beedriba iswehleja Guleke mahzitaju no Widsemmes un Pank mahzitaju no Kursemmes, un tee aprehmahs famelleht un remt wehl par palihgeem prattejus schinni leeta, ihpafchi no fshlotaju puffes un tad nogudroht, kahdai wajfadsetu nahft tai jaunai fshohlas lassifchanas gramatai un wiffu to leetu gaischi faliktu tad zelt preefcha nahkofchai fapulzei dehl gal-ligas nospreefchanas. Par beedribas waldineekeem tifka weenbalfigi iswehleti us jaunu tee paschi lihdschinnitgee. Par beedreem tifka usnemti: redaktors Keuchel f. is Rihgas, tee mahzitaji Kügler un Bergmann is Widsemmes, latw. kurlmeemo fshlotaja Vinde f., druffatawas ihpafchneeks Steffenhagen f. un Kursem. gubernas waldifchanas arki-wars Lieventhal f. no Jelgawas. Wehl bij daschas leetas peemeldetas, bet nespahja tahs wiffas jau schoreis dsikafzi zauri isnemt, jo pulkstens jau bij pee 5. un bij jadohma us fapulzes heigschanu. Tapehz tad tik wehl weenai leetai fpehja druzin ilgaku laiku atwehleht, tas bij pahrspreefcha-

nas rakts, ko Pechalgas mahzitajs Kählbrandt bij isstrahdajis gabbalu isnemdams is latw. laikrakstu lauka. Kählbrandt mahzitajs atfaukdamees us beedribas profokollehm, kas usdohd nemt šiprā pahrbaudišchanā un kritikā tohs rakstus, kas us latw. rakstneezības lauka rakšojahs, lai grandi šķirrahš no sehnelahm, zehla preekščā pahrspreedumu par wisseem teem raksteem, ko Baltijas wehstneessie šhinni pašā gadda gabjumā lihds šchim neffis. No pirmā nummura šahdams un tohs daschadus rakstus, ir pat sohbū galli zauri eedams, winsch dewa flaidru atbildu us tabm jautaschanahm, waj Baltijas wehstneesi irr arri redsama ta flaidra glihta latweeschu walloda, no šahdas winsch daudsi-noht, waj tee daschadi gabbali pehz šawa eesšķliga šaturra arri mas derroht us to, us ko winni šaktotees eijschi un beidsiht, waj tas gars un nodohms, ar ko wissa šhi lappa laudis eimohht, par šadšihwes un basnizas un škohlās leetahm runnadama, nestrahdajohht teescham pretti latweeschu tauras ihstai labklahšanai, tai laizigai tā garrigai. Pee wiffahm tabm ufrahdišchanahm mums tā ohtas awises redakzijai tē masahht klahjāhs lihds špreest; tik to newarram šleht, ka no šapulzes puffes daudsi šefnigu pateizibu teiza Kählbrandt mahzitajam par winna gaischu un šrdigu leezibu, tā arri presidenta fungs beidsiht šazija, kaut gan bijusi weetahm lohti affa un bahrga, tas leels noyelns, ka winna wissus wainigus un newainigus us to dedšigato pamuddinajusi, pee dahrgas latweeschu tautas tihruma strahdajohht šargatees, ka niska un nahwiga šahlu šehla, kas dascham gan arri patiktu, netohp šaišita, bet la tee, kas gribb pateesi tautas draugi buht, turra peeminnešchanā šawa aupsta darba šwehtumu un tahs atbildeschanas šwaru. Wš tahdu želku pamuddinadams tad presidents šapulzi nobeidsa un ar to žerribu atlaida, ka tas nahkosch gads 1874, kas buhs latweeschu draugu beedribas šelta šahsu gads, lai buhtu bagahhts pee jo kreetnakeem darbeem par gohdu Deewam un šwehtibu wissai mihlai latweeschu tautoi. No šapulzes wissi dewahs us lohpu maktiti, kur tad pee daschadahm jankahm runnahm un wesselibu ušferschanahm drihs weenai, drihs ohtrai leetai wissu waktara gabbalu mihli pawaddija.

Wš Šaukas draudšes.

Kad žilwešs jeb draudse pehz kaut ka ilgojahs, jeb ilgi us kaut ko žerre un gaida un tas beidsiht peepildahs, tad irr preeks tiklab žilwekam tā draudsei. Tahdas preeka deenas 28. un 29. Oktober š. g. Šaukas draudse peedšihwoja. 28. Oktober Šaukas basnizā jaunū pulkšteni eeswehtija un 29. Šaukas draudšes škohlū.

Šaukas basnizā lihds šchim trihs swanni karrajahs, bet wissi trihs preekšč tik leelas draudšes un basnizas bij par masi. Šau nelaiķa Müller mahzitajs bij nodohmajis basnizai jaunū swanni gabdaht, tik lihds tee zitti nohtigakee darbi kuhšohht padarriti, bet Deews to bij zittadi nospreedis. Žaggadejais mahzitajs, Döringer K., tik ko bij atnahjis, tubliht Müller mahzitaja dohmaš no jauna usnehma. Ar pehrmindereem un draudšes lohžekleem par to daschahht šarunnajees nospreeda, Bochumā Pruhšču šemmē tchrauda swanni pastelleht. Par naudū nebij daudš ko behdatees, jo Šaukas draudse to jau daschureis bij peerahdijusi, ka deht šawas basnizas nau šihštule. Tā tas arri šchoreis bij, tik lihds swans bij gattaws, arri nauda bij rohkā. Pehrminderi no latweeschu draudšes bij 100 r. 67 šap. šalassijuschi, masa

wahzu draudse bij 27 r. dahwinajusi un par diweem pahrdohsteem maseem swanneem 18 r. eenahza, tā ka pawissam 145 r. 67 šap. ihšā laikā bij šanaktuschi. Swans lihds Ribgai ar fuggi atnahza, lihds Krihzburgai ar dšelsžellu, bij 28 žolli plats, 26 žolli augšts, šwehra ar mehli lohpa šepat 400 mahzinas un maksaja ar tulli un šrakti 130 r. 40 šap. Apšalschana un ušlahrschana maksaja wehl 15 r. 12 šap. un tā tad eenemschana un isdohschana it labbi šasķanneja.

28. Oktober tad nu pirmo reisi ar winnu swannija un draudse bij to labbi eewehrojusi un šadširdejusi, jo šanahza it leeleem barreem. Pehz špreddika, kad mahzitajs bij papreekšču draudsei rebkinumu par eenemschanahm un isdohschanahm preekščā lizzis un pateizības nodewis pehrmindereem par winnu publiu un draudsei par winnas dahwanahm, it ihpāšchi meitahm, kas tik daudš žimdu bij šehinšojuschos, ka 20 r. par teem eenahza, tad winsch swannu ta trihsweeniga Deewa wahrdā eeswehtija peeminnešchanā, ka par wiffahm leetahm tam Kungam pateiziba peenahkotees, ko arri patš swans, kam weenā puffē tee wahrdi laššami „Gohds Deewam ween ar pateišchan!“ šķannedams nosihmejoht, un tad Deewu lulgdams, lai šchis swans nebuhtu draudsei par lepnibu, bet par preeku un šwehtibu us behruu behrneem, tohs neween mihligi us Deewa nammu aizinadams, bet arri pamohdinadams, tam Kungam mahjās šlawas-dšeesmas šķandinahht, un lai winna balsš weenumehr buhtu un paliktu weenas lutte ru basnizas balsš.

Ohtā deenā atkal Šaukas draudšes škohlū eeswehtija. Šau preekšč šahdeem 20 gaddeem bij krohnis Šaukas draudsei grunti preekšč škohlās atwehlejis un eerahdijis un gaddus 14 atpakkal draudse šmuktu leelu škohlās mahju lihds ar wajjadšigahm peederrigahm ehkahm ušbuhweja. Ehka gan bij šmuklā augštā weetā buhweta, bet deewšinn kas bija, kas nebija: šahka puht, un lai gan pagasta waldišchana deesgan publejahs, gaddu no gadda pahrtaisidama un šahpidama, tomehr azzihm redsoht wissa ehka šapua un bij gattawa gandrihs waj jau gabštees. Šau pat awises šahka muhsu draudsi par tohdū retti atrohnamu škohlās mahju peesohboht, kur grihda us šedderehm ešohht, duhmi pa šķirbahm lohdažohht u. t. pr. Nebija zitta ko darriht, ka wajjadseja wissu darbu gruntigi no galla šahkt. Un pagasta waldišchanas to arri gruntigi šahka: šaliska ar šabbeem meistereem, kas usnehmahs juntu ar wiffahm šjahm nostutteht un mahju ar wiffahm šfundamentehm no škegeleem gruntigi jaunū ušbuhweht. Lai škohlās loiks nebuhtu japa-ihšina, tad darbu par diwahm waffarahm isdallija: weenu gallu pehrnaja, ohtru šhinni waffarā ušmuhreja un gohds Deewam! darbs isdewahs, ka šabaki newarr wehletees. Šinnams, štrahdneeku un naudās papilnam isgahja, un netaupija arri pagasta waldišchana ne weenu, ne ohtas, kur ween šiklai wajjadseja. Lihds ar Mahrtineem bij škohlās mahja pilnigi gattawa un šahw nu šiklab ar šawū eesšķligu eerikti, tā ahrigu isšaktu wissai draudsei par preeku un daschcem arri warbuht par preekščšihmi. Lai Deews dohd, ka winna arri daudseem jo daudseem par šwehtibu šahwetu! Kas

muhfu draudsei it ihpafchi par flawu japeeminn, irr, ka ffohlaſ- un teefas mahja pawiffam ſchirtas, lai gan arri ſchi nahfoſchâ gaddâ no jauna buhwejanya buhſ. 29. Oktober tad nu — kâ warr fazzibt — jaunu ffohlaſ mahju eefwehtija. Kad nu tai paſchâ deenâ arri ffohlaſ eefahlfchana un ffohlaſbehrnu ſawefchana bij noteikta, tad ſinnams tauſchu bij leels pulks ſanahzis un no draudſes wiſtablakeem ſtuhreem. Ir dſeedaſchanas beedri bij beſ kahdas ſa-aizinaſchanas un fataiſſchanaſ ſa-laſſiſuſchees, lihds ar wiſſu draudſi ſcho preeka deenu ſwehtibt.

Behz nodſeedatas 1. un 2. perſchas no 195. dſeesmas is Widſemmes dſeesmu grahmatas draudſes z. mahzitajs eefwehtijaſchanas runnu turreja ar teem wahrdeem eefahldams: „Wiſſu, ko juhſ darat wahrdôs, jeb darbôs, tas lai Tawâ wahrâ, Kungſ Jeſus, noteek.“ Pirmo pateizibu par pabeigtu darbu tadehl arri tam Kungam nodewis wiſch ar ihpafchu pateizibu wehl peeminneja draudſes ſaimneekus, amatneekus, pagasta waldischana un pagasta wezzakus, kas puhlinu, laiku un naudu nebij taupijuſchi, kamehr tahdu ſtaltu ehku uſzehla. Ar to wehleſchanoſ, ka ffohla buhtu un paliktu weenumehr tiſzibas patwehrums un ſwehtibas awotſ wiſch to ta trihſweeniga Deewa wahrâ eefwehtija.

Behz tam wehl z. mahzitajs un wezzakais ffohlotajs runnas turreja, kas it ihpafchi uſ ffohlaſ eefſchligu buhſchana un ffohlotaju un wezzaku puhlinu pee behrnu mahzibas ſihmejahs un waitahl no wiſpahriga ſatwarra bij. Pa ſtarpahm dſeedataji daſchas dſeesmas nodſeedaja un — lai newarretu dohmaht, ka Sauzeefcheem tiſſai winau paſchu labbums ween ruhj — ar to dſeesmu „Deews ſwehti Kurſemmi!“ ſcho preeka deenu beidsa.

Saukas ffohlu buhwe un uſturr 3 pagasti, kophâ kahdi 250 ſaimneeki. Lai ffohlotajs ſawu gruhthu amatu ar preeku warretu ſtrahdahl un waijadſigu palihgu turrecht, tee winnam beſ tahm 10 deſſetinahm ſemmes, ko frohnis eerahdijis, 400 rublus ſkaidras lohnes maſſa un waijadſigu ſiltumu un gaiſmu gabda. Ka arri garriga gaiſma pee mums wairojahs, irr pee tam manams, ka ffohlaſ behrnu ſkails gaddu no gadda aug. Pagasta ffohla ween ſchoſeem irr lihds 130 behrnu un ar wiſſahm privat-ffohlahm warr lihds 200 rehlinahht. Ja tâ — kâ to gribbam zerrecht — uſ preekſchu ees, tad arri muhju ffohlu prettineeki drihs par ffohlu tuhktumu ſahks runnahl un buhſ warbuht ſatram pagastam ſawa ihpafcha ffohla jagahda. Lai Deews to dohd! —g—

Juhras leelumſ un dſillums.

Kad mehſ juhmallâ ſtahwedami juhru apſubfojam, tad redſam tiſ weenu ſillu iſplattijumu un it nekahlu ſtarpibu ſtarp debheſ un uhdeni; rahdabſ. it kâ tee abbi buhtu ſaweenoti; bet kad pahr to pahrbrauzam, tad taſſchu gallu atrohdam un ſauſu ſemmi ſaſneedsam; tâ tad nu probtams arri winnas leelumſ irr aprehlinajamſ un jau aprehlinahhtſ.

Zik tad nu ihſti leela irr juhra? Weegla praſſiſchana un arri atbilda nebuhtu gruhtha, kad fazzitu: Geograſija ſtahw rakſihtſ: „ſemmes wirſu irr diwi dakas uhdena un treſcha ſauſuma.“ Bet kad ſcho atbildi ſkaidraki apdohmajam un pehz dabbas iſdibbinataju aprehlinumeem plaſchaki eewehrojam, tad irr gan ko brihnotees; jo wiſſas ſemmes lohdes wirſus iſtaifa 9 mil. 261 tuhſtoſch □ juhds. leelumâ; no ſchihm tad nu 6 mil. 798 tuhſt. □ juhds. ar uhdeni apklahtas un tiſ ween 2 mil. 463 tuhſ. □ juhds. ſauſuma. — Jeb dohmaſim, ka wiſſ ſemmes wirſus buhtu kahds leels ſchekrikantihgſ plazzis; uſ ſchi tad mehſ warretu waitahl kâ 3000 juhds. garrumâ un arri tiſpat daudſ plattumâ apklaht reisohht. — Kad nu ſchis plazzis buhtu eedallihht ſimtu dakas, tad mehſ reisodami, warretu iſſkaltihht, kâ 73 dakas irr ar uhdeni apklahtas un tiſ 27 ſauſas redſamas, tas buhtu gandrihſ $\frac{3}{4}$ uhdena un $\frac{1}{4}$ ſauſuma. Tê nu buhtu tiſ ta redſama wirſadalla rehlinata; bet kad nu juhraſ uhdenſ iſpilda tahſ dſillakahſ weetas wirſ ſemmes, tad ſinnams ta uhdena buhſ dſillumôs daudſ waitahl, nekâ mehſ to wirſejo tiſ redſam. — Ir aprehlinahtſ pehz juhraſ plattuma un dſilluma, ka — ja wiſſas juhraſ ſauſas buhtu, tad wiſſahm uppehm, kurras taggad ſemmes wirſu atrohdaſ, 20,000 gaddu waijadſetu tezzeht, kamehr tahſ atkal peepilditoſh; un atkal: ja taggadejais juhraſ uhdenſ kluhtu pahr wiſſu ſemmi weenadi iſplattihht, tad wiſſ apklaht ſemmi buhtu tiſ weena juhra, kurre 4000 pehdu dſilla.

Juhra atrohdaſ tâpat kalni, lihdsenumu un eeleijas, kâ uſ ſauſuma. Tee augſtatee kalni juhra irr tahſ ſallas un klintis, kurras uhdena wirſu pahrfueegdamas muhſu azzihm parahdaſ, bet zik dſillas tad irr tahſ dſillakahſ eeleijas? — Ne wiſſas juhraſ weenadi. — Muhſu Baltijas juhra zaur zaurim rehlinohht irr tiſ 240 pehdu dſilla, tiſ weenâ weeta ſtarp Wentſpilli un Gotlandes fallu irr uſeets dſillums no 840 p. — Widdus juhraſ dſillums 3000 p. — Ar tahm leelajahm juhrahm irr pawiffam zittadi. Atlantikas juhra to telegrafa weetu ſtarp Irlandi un Reifundlandi mehrojoht irr weenâ weeta atraddiſchi 14,000 pehd. (4 werſtis) dſilli, zittur uſ wiſſas lihrijas tiſ 11,000 p. Zaur zaurim tohp juhraſ dſillums uſ 12,000 p. rehlinahhtſ; bet irr arri zittas brihnum dſillas weetas; tâ 1852. g. ſapteins Denhamſ ne tahl no deenwidd pola atraddis dſillumu no 43 tuhſt. p.; tai paſchâ gaddâ Amerikanees Parkers kahdas 100 juhds. no tahſ weetas, kur Laplata uppe (deenw. Amerikâ) eeteſk Atlantikas juhra, uſgahjis dſillumu no 48 tuhſt. p. — Arri Leelajâ Okeanâ jeb Kluffâ juhra irr tahds pat dſillums uſeets.

Schihſ irr tahſ dſillakahſ, lihds ſchim atrahſas weetas; — bet waj tad wiſſas jau buhſ iſmehritas? — tê warretu muhſu augſtakohſ kalnuſ ſemmes wirſu (Himalaja 25—27 tuhſt. p.) ſabahſt weenu uſ ohtra eefſchâ, tad tiſ tâ buhtu. — Dſillums no diwi juhdes, waj tas nau ſauzamſ beſdibbins?! — C. M.

Mihlais Ohfchjera pappu!

Dajchadu eemeſtu deht man nebija eefpehjamš Lewi apmekleht, tapehž daru Lew zaur ſcho wehſtuli ſinnamu, ka Lew uſ ſeemas ſwehtkeem dauds darba buhš pee „Latweeſchu tſchiganeem“ prohti tai apgabbalà, kur man pehrn no ſawa drauga Pluffchka uſ mahjam eihoht bij ſeemas ſwehtki jaſwehti. Zeſſà buhdamš tohš aiſwad-diju pee kahda paſiſtama turriga ſaimneeka, kur uſ to labbako tappu uſnemts. Tatſchu man tē bij leela nepa-tiſchana Jaredš. Birno ſwehtku waſſarà, kad jau tumſch mettahš, bij ſehtà pulkſtenu ſkanna un ſawahdš trohſkniš dſirdamš. Dubliht wiſſi eefahža fault: „Tſchi-gani nahk, tſchigani nahk!“ Eš dohmaju, ta tſchiganu tauta irr gan weena nelabba tauta, ka tee tahdu nejauku trohſkni taiſidami nekauj kriſtigam zilwekam ne ſwehtas deenas meerigi ſwinneht. Drihš iſtabaš durwiš atweh-rahš un iſtaba pildijahš ne wiš ar tahdeem tſchiganeem, kahduš pee mums tirgòš redš ſirguš mainoht, bet ar pah-gehrbteem Latweeſcheem, puiſcheem, maſeem ſehneem, ſewahm un jaunahm meitahm. Schee kautini tà uſ-weddahš, ka tahdi, kam nemaš kauna ne zilwezigahš juh-taš nau. No wiſſu muttehm bij tee beſkaunigakee wahrdi dſirdami, kurruš gohhdigam zilwekam dſirdoht no kauna kà wehſim ſarſanam japaleek. Lohti nejauki bij tee johki, ko tee tà faulti, „r. n. i.“ ar jaunahm meitahm dſinna. — Kaunš to wiſſu tē uſrakſtiht. Gaidiju gan, waj mahju ſaimneekš ſcheem beſkauneem durwiš nerah-dihš, bet drihš redſeju, ka welki biju to zerrejiš; jo mahju ſaimneekam liſſkahš ſchahdi johki patihkoht. Winſch beidſoht tohš ar allu un brandwihnu labbi pazeenajiš pa-waddija. Tiſſko ſchiš barš bij laukà iſgahjiš, nahža atkal žitš eekſchà, un tà taš gahja lihđš puſnaſtei. Kad ohtrà rihtà ſaimneeku waizaju, kamdeht winſch atkauj ſawàš mahjàš tahduš negohhdiguš johkuš dſiht, tad winſch man atbildeja: „Kaš tee par ſeemas ſwehtkeem buhš, kad tſchiganòš ne-eeš?“ Prohweju gan teikt, ka kriſtigam zilwekam neklahjahš tà ſwehtkuš ſwehtiht; bet atminnejoš ſawa drauga, Pluffchka mahzibaš, lai jau-nekka gaddòš buhdamš ne-uidrihkoht wezzu lauſchu eeraſchàš par ſliktahm noſaukt, wišwairahk lai ſargoteeš kahda apgabbala ſaimneekem Kurſemmē pateſſibu teikt, kad tee ko nekahrtigu daru. Neſinnu waj tē Pluffchkim bij jaſlauſa. — Un ja ne — tad zerru, ka Tu manš dahr-gaiš ſelta Ohfchjera pappuš nebaidiſeeš wiš pilnu pa-teeſibu teikt. Tad nu Lewi luhdſu, lai Tu ſchogadd uſ ſeemas ſwehtku laiſu patš tur no-eeu un tohš wezzu wez-zohš ſwehtku gahnitajuš un nejauku johku mihſotajuš labbi nemtu norahk.

Tawš padewigaiš maſaiš Pleppiš.

Zihuiſchanahš dſihwibà.

(Wahrtulkohtš pehž Jul. Merz.)

Wirš augſtu klaiju weetu
Bij wehja dſirnamawš.
Sem jumta tſchetri ſpahri
Tur gaiſà plahrijahš.

Schòš ſpahrnòš wehja puhteenš,
Auffiš ſeemelaš, ſwalſtijahš;
Tat dſirnamweeka mahja
Zaur to wiš negahſahš.

Kad wehtra ſpahrnòš puhta,
Ta tiſſkai pameiza,
Kà melderš wiſſu mahli
It ahtri ſamalla.

Ir muhju dſihwē plohſahš
Daſch naidihgš wehtraš ſtarš;
Tat taš, kaut ſchheet mums roibihgš,
Irr leerihgš dſihwibš garš.

Lai krukthš Lew nenihd wehtraš,
Kaut taš to eewaino.
Zaur ſahpehm pilnà dſihwē
Ta reiſt eelihgo.

Salkalnu Eduarts.

Breekſch **lutteru palihđſibaš lahdeš** zaur ž. mahzitajeem dahwanahš eemakſataš no Aprilku dr. 18 rbf. 30 kap.; Kuldigahš latw. dr. 42 rbf.; Miſputteš d. 12 rbf.; Gipku d. 10 rbf.

No litteru palihđſ. lahdeš Leepajahš apr. komitejahš ruſſeš
R. Kienih.

Breekſch Zelgawahš latw. kurlmehmo ſkohlū tappa eemakſati:

no Kalnamuiſchahš dr. (4. dahw.)	2 rbf.
„ Breekuleš dr. (2. dahw.)	27 „
„ Kurſemmes ritterſchafteš	150 „
un Apprikkelš dr. (4. dahw.)	10 „

pawiffam 189 rbf.

Zelgawà, 10. Dezember 1873.

Mahz. R. Schulz,
kurlmehmo ſkohl. direktorš no Kurſ. ruſſeš.

Breekſch Samarahš badda zeetejeem pee man-nim eemakſati un gubernatorah kanzellejā atdohti:

no Breekuleš dr. . . . . 25 rbf. 20 kap.
Zelgawà, 10. Dezember 1873.

Mahzitajaš R. Schulz.

Atbildahš.

R. — **R.** Eſmu nupat wehl ſkaidru atbildu par to ſeetu dabujiš, ka tiſ lab Wiſſemmē, ka arri Kurſemmē pee ſchibš rekluſchu dohſchanaš tee. Kaš weentigahš meitahš prezjedami atſwabbinahſchanaš gaida, tiſ tad tapš iſnemti, kad buhš breekſch manifeſta iſſluddinaſchanaš jau apprezjejuſcheeš.

J. B. — **S.** Latw. awiſchu parihra bohgenu nemt leelatu irr grubti iſdarramš, jo makſatu labbu teeku klabi, bet zerru, ka warreſchu wehl daſchahš rindahš tapat eefprekſt; kaut gan jau pee taggadeja ſormata tiſ daudš eeruhmejam, ka warretum Latw. awiſeš gan daudš daudš dab-rahkahš želt, bet paſneegſim laſſitajeem war to poſchu wezzu makſu.

J. St. — **W. S. D. m.** Wezzà gaddà ne-eeet. Atrohdu arri wehl leelaš wainahš pret dſeijahš ſkunſſà iſſkumeem.

Latw. aw. apgahdatajš.

Latw. Awiſchu apgahdatajš: **J. W. Sakranowicz.**

